

Oeverzwaluw

Beschrijving

De oeverzwaluw is onze kleinste zwaluwsoort (12 cm). Bovenaan donkerbruin, onderaan wit met een bruine borstband. Kenmerkend is ook z'n droog, raspend geluid en de gevorkte staart.

Leefgebied

Oeverzwaluwen zijn kolonievogels, aan waterrijke gebieden. Van april tot eind mei komen deze trekvogels aan. De oeverzwaluw trekt eind augustus of begin september terug naar Afrika.

Voedsel

Net als de andere zwaluwen heeft ook de oeverzwaluw een kleine snavel maar een grote mondholte waardoor hij gemakkelijk vliegende insecten kan vangen en opslaan.

Nest

Oeverzwaluwen nestelen in zelf gegraven holen, oorspronkelijk in steile natuurlijke oeverwanden, nu meer en meer in zandontginningen en grondwerken.

De nestgangen kunnen tot 1 m lang zijn. Aan het einde van deze tunnel bevindt zich de nestkamer die bekleed wordt met wat veertjes en grasstengels.

Huidige toestand

De populatie oeverzwaluwen gaat in Vlaanderen achteruit wegens beperkte beschikbaarheid van steile wanden, klimatologische omstandigheden enz. Het aantal koppels wordt geschat op 6.000 tot 7.500.

Rode lijst: achteruitgaand.

Aantallenkaart

© Fabrice Kvarnström

WAT HEBBEN OEVERZWALUWEN NODIG?

Insecten als voedsel voor hun jongen in de lente en de zomer

Aangezien ze vaak aan plassen en rivieren broeden is zuiver water goed voor insecten en dus ook voor oeverzwaluwen.

Veilige nestgelegenheid

De oeverzwaluw verkiest zoals veel andere vogels natuurlijke nestplaatsen (afgekalfde oevers) boven kunstmatige. Het in stand houden van deze kolonies is dan ook een must.

Door een gebrek aan natuurlijke wanden schakelt de oeverzwaluw gemakkelijk over naar kunstmatige wanden. Dit kan zowel in de vorm van een zand-/aardewand zijn of een speciale wand in beton. Deze laatste zijn duurder maar duurzamer dan andere wanden.

WAT KAN IK DOEN VOOR DE OEVERZWALUW?

BESCHERM KOLONIES WAAR ER AL ZIJN!

EEN OEVERZWALUWVAND BOUWEN

- Om broedplaatsen aan te bieden kunnen verticale wanden van minimaal 2 meter hoogte (liefst wat meer) in zand, zanderige klei of (zand) lemige aarde reeds volstaan. De aanwezigheid van water onderaan de wand verhoogt de aanligbaarheid en maakt het predatoren (en mensen) moeilijker de wand te benaderen.
- Het creëren van dergelijke nestwanden is goedkoper dan in beton maar vraagt wel meer onderhoud. Elk jaar moet de wand recht afgestoken worden om de wand van begroeiing vrij te houden. Een wand die begroeid is, wordt immers niet gebruikt door oeverzwaluwen. Een verse wand stelt de oeverzwaluwen in staat om een nieuwe nestgang te graven, wat ze jaarlijks ook doen (vrij van parasieten).
- In de nabijheid van bestaande kolonies is de kans op succes met nestwanden groter dan elders.
- Een wand gericht naar het zuiden of oosten is de beste oplossing. Het noorden niet, het westen is meer onderhevig aan regen en wind met erosie tot gevolg.

EEN TOEVALLIGE OEVERZWALUWVAND

- Soms kunnen toevallige oeverzwaluwvanden ontstaan. Dit kan bv. het geval zijn bij zandontginningen, bouwputten van infrastructuurwerken en op industrieterreinen waar aannemers van grondwerken een depot hebben met hopen zand of aarde. Wanneer bij deze activiteiten een mooie steile, verticale wand ontstaat, is dit een perfecte wand voor oeverzwaluwen.
- Het voorbestaan van zo'n toevallige oeverzwaluwvand hangt af van de afspraken die met de eigenaars kunnen worden gemaakt. De wand is immers een economisch gegeven voor de eigenaar.

SUBSIDIES

- Een subsidiereglement voor het onderhoud van een oeverzwaluwkolonie kan soelaas brengen in deze problematiek. Vaak gaan kolonies verloren door onwetendheid.

EEN NESTVAND IN BETON

- Een nestwand in beton bouw je het best als een oeverwand bij het water. De wand bestaat uit betonblokken, is minimaal 2 m hoog en wordt vooraan bepleisterd.

De wand wordt voorzien van voorgeboorde gaten van een halve meter diep met een diameter van 7 cm (max. 10 cm). Onderaan de wand worden betontegels aangebracht als fundering.

- Andere obstakels aan de wand maken het predatoren alleen maar makkelijker.
- Achter de betonnen wand en in de gaten voorzie je leemzand of zanderige klei. De oeverzwaluwen kunnen zo jaarlijks hun eigen nestholte uitgraven.
- Bovenop de wand kan je het best plasticfolie aanbrenge, zo neemt het leemzand niet te veel vocht op en voorkom je uitspoeling. Met graszoden kun je het geheel bovenaan mooi afwerken.
- Omdat het publiek niet op de wand zou staan, kun je rondom een boog met streekeigen struiken aanplanten.
- Bij het aanleggen van een kunstwand, moeten alle stedenbouwkundige voorschriften worden nageleefd.

PRIORITEITEN

Bescherm bestaande kolonies

Leg een oeverzwaluwvand aan of maak afspraken met aannemers

Subsidies voor onderhoud oeverzwaluwkolonie

